

Sygn. akt II C 531/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2014 roku.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Kornatka
Protokolant:	Beata Piotrowska

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2014 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa P. K. i R. K.

przeciwko I. R.

o zapłatę kwoty 44.480,00 zł

1. **zasądza od I. R. na rzecz P. K.**

a. **kwotę 22.240,00 (dwadzieścia dwa tysiące dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 27 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty,**

b. **odsetki ustawowe liczone od kwoty 110.298,00 (sto dziesięć tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt osiem) złotych od dnia 27 grudnia 2013 roku do dnia 27 maja 2014 roku,**

2. **zasądza od I. R. na rzecz R. K.:**

a. **kwotę 22.240,00 (dwadzieścia dwa tysiące dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 27 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty,**

b. **odsetki ustawowe liczone od kwoty 110.298,00 (sto dziesięć tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt osiem) złotych od dnia 27 grudnia 2013 roku do dnia 27 maja 2014 roku,**

3. **w pozostałym zakresie powództwo oddala,**

4. **zasądza od I. R. na rzecz P. K. i R. K. kwoty po 4.712,00 (cztery tysiące siedemset dwanaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwoty po 3.600,00 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt II C 531/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 maja 2014 roku (data złożenia w biurze podawczym - k.3) P. K. i R. K., zstępowani przez zawodowego pełnomocnika – radcę prawnego P. G. (pełnomocnictwo – k. 7) wnieśli o zasądzenie od I. R. kwot po 132.538,00 złotych na rzecz każdego z powodów z ustawowymi odsetkami od dnia 03 września 2013 roku do dnia zapłaty, a także o zasądzenie na rzecz powodów pod pozwanej kosztów procesu, zwrotu opłaty sądowej w

częściach równych dla każdego powoda, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powodowie wskazali, że na podstawie własnoręcznie sporządzonego testamentu z dnia 29 listopada 1996 roku L. K., matka pozwanej, dokonała zapisu na rzecz wnuków P. i R. K., synów M. K. (brata pozwanej), w postaci obowiązku nałożonego na spadkobierczynię testamentową I. R., tj. spłaty zapisobiorców w wysokości po 1/4 wartości objętej spadkiem nieruchomości położonej przy ul. (...) w W.. Obowiązek spłaty miał nastąpić po wygaśnięciu prawa dożywocia przysługującego wolą spadkodawczyni jej mężowi i ojcu pozwanej T. K., który zmarł w dniu 02 września 2013 roku. Powodowie wyliczyli swoje żądania na podstawie wyceny nieruchomości przy ul. (...) w W., sporządzonej przez biegłego sądowego J. S. w prowadzonym przed tutejszym Sądem procesie o zachówek z powództwa M. K. (ojca powodów) przeciwko pozwanej pod sygn. akt II C 1353/12. Żądanie naliczania odsetek od dnia 03 września 2013 roku wynikało zaś z faktu, iż wykonanie zapisu testamentowego, zgodnie z wolą spadkodawczyni, stało się wymagalne po śmierci jej męża T. K., która nastąpiła w dniu 02 września 2013 roku (pozew wraz z załącznikami – k. 3 - 27).

W piśmie procesowym z dnia 30 maja 2014 roku (data złożenia w biurze podawczym – k. 34) powodowie cofnęli pozew w części roszczenia z tytułu zapisu testamentowego, żądając zasądzenia od pozwanej kwot po 22.240,00 zł na rzecz każdego z nich, wraz z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 03 września 2013 roku do dnia zapłaty, a także odsetek ustawowych od kwoty wyżej wymienionych odsetek naliczanych od dnia wniesienia niniejszego pisma do Sądu do dnia zapłaty oraz zasądzenie na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, uwzględniając wysokość żądania zgłoszoną pierwotnie w pozwie. Cofnięcie pozwu w części powodowie uzasadnili faktem, iż w dniu 27 maja 2014 roku pozwana wypłaciła każdemu z nich kwotę po 110.298,00 zł, tj. łącznie 220.596,00 zł, wskutek czego domaganie się spłaty zapisu testamentowego w powyższych kwotach stało się bezprzedmiotowe. Żądanie odsetek od skumulowanych odsetek, wynikało z okoliczność, iż pozwana dokonując częściowej zapłaty zapisu, nie zapłaciła odsetek ustawowych od dnia wymagalności spłaty zapisu tj. od dnia 03 września 2013 roku do dnia zapłaty tj. 27 maja 2014 roku. Natomiast żądanie zasądzenia od pozwanej kosztów zastępstwa procesowego przy uwzględnieniu pierwotnie dochodzonej kwoty, powodowie uzasadnili tym, iż pozew w pierwotnym kształcie był całkowicie uzasadniony (pismo procesowe – k. 35-36).

Postanowieniem z dnia 01 lipca 2014 roku, Sąd umorzył postępowanie w części roszczenia dotyczącej kwoty 220.596,00 złotych (postanowienie – k. 45)

W odpowiedzi na pozew z dnia 29 sierpnia 2014 roku (data nadania w placówce pocztowej – k. 108) pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości. Pozwana wskazała, iż nie kwestionuje zapisów uczynionych na rzecz powodów, a rozmowy ugodowe stron oraz próba wypracowania kompromisu trwały co najmniej od czerwca 2010 roku do maja 2014 roku. Podniosła jednak zarzut stosunkowego zmniejszenia wartości zapisów na podstawie art. 1003 k.c. Jednocześnie wskazała, iż zarzut ten nie przedawnił się albowiem, z uwagi na brak porozumienia stron co do składu majątku oraz jego wartości, tj. podstawy ustalenia kwoty zachowku oraz kwoty zapisu, pierwszym możliwym terminem wymagalności należy uznać datę uprawomocnienia wyroku Sądu z dnia 06 lutego 2014 roku, którym ustalono ostatecznie skład majątku spadkowego oraz jego wartość. Wskazała również, iż pierwszą możliwą datą zgłoszenia zarzutu przedawnienia można uznać datę śmierci ojca powódki T. K., czyli 02 września 2013 roku, bowiem obowiązek spłaty zapisów stał się wymagalny dopiero z chwilą jego śmierci. Z ostrożności procesowej pozwana podniosła także, iż Sąd nie musi brać pod uwagę zgłoszonego przez powodów zarzutu przedawnienia, gdyż może on stanowić nadużycie prawa podmiotowego (odpowiedź na pozew wraz z załącznikami k. 58-107)

W piśmie procesowym z dnia 16 października 2014 roku (data złożenia w biurze podawczym – k. 121) powodowie zmienili żądanie w części dotyczącej odsetek, wnosząc o ich naliczenie w ten sposób, iż odsetki ustawowe powinny zostać naliczone na rzecz każdego z nich od kwot po 22.240,00 zł od dnia 27 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz odsetki ustawowe od kwot po 110.298,00 zł powinny być naliczone od dnia 27 grudnia 2013 roku do dnia 27 maja 2014 roku, a także odsetki ustawowe od kwot wyżej wymienionych powinny być naliczone od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Zmianę żądania w zakresie sposobu naliczania odsetek powodowie uzasadnili tym, iż aby roszczenie przez nich dochodzone stało się wymagalne, wpieryw należy wezwać pozwaną do zapłaty zgodnie z dyspozycją art. 467 k.c. W związku z tym za datę tę powodowie przyjęli dzień otrzymania przez pełnomocnika pozwanej radcę prawnego

P. P. (2) wezwania do zapłaty z dnia 13 grudnia 2013 roku, które według informacji pełnomocnika zawartej w piśmie z dnia 03 stycznia 2014 roku, otrzymał on 27 grudnia 2013 roku (pismo procesowe – k.121-142).

Na rozprawie w przeprowadzonej w dniu 16 grudnia 2014 roku, wobec nie zgłoszenia przez pełnomocników stron żadnych wniosków dowodowych. Sąd postanowił ograniczyć postępowanie dowodowe do dołączenia w poczet materiału dowodowego, na okoliczność wartości spadku, osób spadek nabywających oraz tych, którym przysługują zachowek i zapisy, poświadczone za zgodność z oryginałem kopie dokumentów prywatnych i urzędowych dołączonych do pozwu, odpowiedzi na pozew, pisma procesowego z dnia 16 października 2014 roku wraz załącznikami oraz dopuścić dowód z kart 220 – 277 akt o sygn. II C 1353/12 Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie II Wydziału Cywilnego, zawierających wycenę nieruchomości położonej w W. przy ulicy (...) oraz nieruchomości położonej w C. przy ulicy (...) (postanowienie – k. 156).

Przed zamknięciem rozprawy pełnomocnicy stron podtrzymali swoje dotychczasowe stanowiska (protokół rozprawy – k. 156).

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 28 października 2008 Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie Wydział I Cywilny stwierdził, że spadek po L. K., zmarłej dnia 02 czerwca 2007 roku w W., na podstawie testamentu własnoręcznego spadkodawczyni, w całości nabyła córka I. R.. W skład spadku weszła między innymi nieruchomość położona przy ulicy (...) w W., składająca się z zabudowanej domem jednorodzinny działki o nr ewidencyjnym (...) i powierzchni 496 metrów kwadratowych, dla której prowadzona jest w Sądzie Rejonowym dla Warszawy Mokotowa księga wieczysta nr (...). Spadkodawczyni była również posiadaczem działki o numerze ewidencyjnym (...) o powierzchni 125 metrów kwadratowych, która to działka jest fizycznie połączona wspólnym ogrodzeniem z działką nr (...) i przez którą jest urządzony wyjazd z tej działki na ulicę (...). Działka ta stanowi część nieruchomości, która została wywłaszczona na rzecz Skarbu Państwa za odszkodowaniem z przeznaczeniem pod budowę ulicy (...) – decyzją z 16 kwietnia 1982 r., ale powierzchni działki nigdy fizycznie nie odebrano posiadaczom. W treści testamentu był zapis w postaci obowiązku zapłaty wnukom spadkodawczyni P. i R. K. kwot stanowiących 1/4 wartości nieruchomości położonej przy ulicy (...) w W., przy czym spłata miała nastąpić po śmierci męża spadkodawczyni T. K., na którego rzecz spadkodawczyni poleciła ustanowić na przedmiotowej nieruchomości prawo dożywocia (okoliczności bezsporne; kopia testamentu – k.10, kopia postanowienia sądu – k. 11, akta dołączone o sygn. 1353/12 – k. 26, 36, 182).

Wnioskiem z dnia 03 listopada 2011 roku (data prezenty) wniesionym do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi Południe w Warszawie pozwana zawiadzała powodów do zawarcia ugody w sprawie proporcjonalnego zmniejszenia zapisów uczynionych na ich rzecz przez L. K. w testamencie z dnia 29 listopada 1996 roku, w związku z obowiązkiem pozwanej do zapłaty zachowku na rzecz spadkobierców ustawowych L. K., to znaczy M. K. (syna spadkodawczyni, a ojca powodów) oraz T. K. (męża spadkodawczyni). Wniosek został zwrócony z uwagi na nie uzupełnienie jego braków formalnych (okoliczności bezsporne – k. 128-137).

Ojciec powodów M. K. w 2012 roku złożył pozew domagając się od pozwanej zapłaty kwoty 146.833,00 złotych tytułem zachowku po zmarłej matce L. K.. Postępowanie w sprawie zakończyło się wyrokiem wydanym przez Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie II Wydział Cywilny w dniu 06 lutego 2014 roku, którym zasądzono od I. R. na rzecz M. K. kwotę 104.897,00 zł tytułem zachowku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty oraz oddalono powództwo w pozostałej części. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, iż M. K. ma prawo do 1/6 części kwoty stanowiącej substrat zachowku, na który składa się wartość nieruchomości przy ul (...) w W. stanowiącej działkę nr (...) i wartość nieruchomości w C., którą spadkodawczyni darowała pozwanej w 2003 roku, w łącznej wysokości 629.382,00 zł (okoliczności bezsporne; kopia pozwu – k. 83; kopia wyroku wraz z uzasadnieniem – k. 84 -91).

T. K. zmarł w dniu 02 września 2013 roku. W związku z jego zgonem powodowie podjęli działania, mające na celu rozliczenie z tytułu zapisu. Strony prowadziły negocjacje dotyczące realizacji zapisów testamentowych, ale wobec

braku porozumienia w kwestii ustalenia kwoty zapisów, powodowie złożyli do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie I Wydziału Cywilnego wnioski o zawiązekanie pozwanej do zawarcia ugody, która zakładała, iż I. R. zapłaci P. K. oraz R. K. z tytułu zapisu testamentowego sporządzonego przez L. K. kwoty po 1/4 wartości nieruchomości położonej przy ul. (...) w W., tj. po 167.500,00 zł każdemu z nich. Natomiast w dniu 13 grudnia 2013 roku powodowie wezwali pozwaną do zapłaty każdemu z nich kwot po 139.310,65 zł. W odpowiedzi na zawiązekanie do próby ugodowej pozwana oświadczyła, iż jest gotowa wypłacić powodom kwoty po 132.548,00 zł z tytułu przysługującego im zapisu, pod warunkiem cofnięcia pozwu w toczącej się przed tut. Sądem sprawie o sygn. akt II C 1353/12 wraz ze zrzeczeniem się przez M. K. roszczeń o zachówek po swojej matce L. K. oraz złożenia oświadczenia przez pozwaną o zrzeczeniu się dochodzenia roszczeń o zachówek po ojcu T. K.. W przypadku odrzucenia propozycji wskazanej ugody, pozwana gotowa była zapłacić powodom kwoty po 110.459,00 zł. Powyższa kwota miała uwzględniać proporcjonalne obniżenie wysokości zapisów, w związku z zapłatą zachowku M. K.. Kwota, o którą miała być obniżona wartość zapisów wynosić miała 1/2 kwoty zachowku ustalonej od wartości nieruchomości, której wartość była też podstawą do ustalenia kwoty zapisu, tj. łącznie 44.179,00 zł (po 22.089,00 zł przypadającej na każdego z powodów). Ostatecznie nie doszło do zawarcia ugody, wobec czego powodowie skierowali sprawę do sądu (okoliczności bezsporne; dołączone akta o sygn. I Co 3207/13, kopia wezwania do zapłaty – k. 92, kopia aktu zgonu – k. 11, kopia korespondencji prowadzonej pomiędzy stronami – k. 68-82).

Powyższy stan faktyczny, co do zasady bezsporny, Sąd ustalił na podstawie kopii dokumentów prywatnych i urzędowych, przedłożonych do akt sprawy, tj.: testamentu sporządzonego przez L. K., korespondencji prowadzonej pomiędzy stronami, orzeczenia sądów. Strony nie zakwestionowały tych dokumentów co do ich autentyczności czy wiarygodności, a w ocenie Sądu te cechy nie budziły wątpliwości.

Ustalając wartość nieruchomości położonej przy ulicy (...) w W., Sąd uwzględnił opinię biegłego sądowego J. S., sporządzoną do sprawy toczącej się przed tutejszym Sądem o sygn. akt II C 531/14. Opinia biegłego była rzetelna, spójna, fachowa, a strony powoływały się na nią w toku prowadzonych negocjacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zasadnicze elementy stanu faktycznego były w sprawie bezsporne. Na podstawie treści własnoręcznie sporządzonego przez L. K. testamentu nie było wątpliwości co do osób obowiązanych do wykonania zapisu oraz uprawionych do domagania się jego realizacji. Bezsporny był również skład majątku, z którego miało dojść do rozliczenia wartości zapisów. Przedmiot, z którego zapisobiercy mieli być rozliczeni, został bowiem Prost określony przez spadkodawczynię w testamencie – to jest nieruchomość położona w W. przy ulicy (...). Wartość tejże nieruchomości została natomiast zgodnie wskazana przez strony nie mniejszego postępowania, na podstawie opinii sporządzonej w sprawie z powództwa M. K. przeciwko I. R. o zachówek. Sąd uznał, iż przedmiotowa opinia z uwagi na nieodległy okres jej sporządzenia pozostaje aktualna, a zawarta w niej ocena wartości nieruchomości jest wiarygodna. **Sporna była natomiast kwestia czy pozwana mogła w toku procesu podnieść zarzut stosunkowego zmniejszenia wartości zapisów na podstawie art. 1003 k.c., jak i to czy roszczenie pozwanej z tego tytułu nie jest przedawnione.**

Przechodząc do oceny roszczenia pozwanej o zmniejszenie zapisów, należy zauważyć, iż zgodnie z treścią art. 1003 k.c. spadkobiercy obowiązani do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku mogą żądać stosunkowego zmniejszenia zapisów zwykłych i poleceń. Artykuł ten stwarza zatem możliwość częściowego przerzucenia ciężarów związanych z zaspokojeniem przez spadkobiercę roszczenia z tytułu zachowku, na zapisobierców i beneficjentów poleceń o charakterze majątkowym. Z kolei art. 1004 § 1 k.c. stanowi, iż zmniejszenie zapisów i poleceń testamentowych następuje w stosunku do ich wartości, chyba że z treści testamentu wynika odmienna wola spadkodawcy. Natomiast w myśl art. 1007 § 1 k.c. roszczenie spadkobierców o zmniejszenie zapisów zwykłych i poleceń przedawniają się z upływem lat pięciu od ogłoszenia testamentu.

Na podstawie powyższych przepisów, mając na uwadze okoliczność, iż pozwana była obowiązana do zapłaty zachowku należy uznać, iż była też legitymowana do wystąpienia z roszczeniem o zmniejszenie wartości zapisów. Ta okoliczność

nie była kwestionowana, jak i sama możliwość wystąpienia pozwanej z takim roszczeniem. Jednakże, **z uwagi na datę otwarcia testamentu** oraz **przepis art. 1007 § 1 k.c. roszczenie pozwanej uległo przedawnieniu. Powyższy przepis wprost bowiem wskazuje, iż datą rozpoczęcia biegu przedawnienia roszczenia o zmniejszenie zapisów testamentowych jest data ogłoszenia testamentu.** W toku procesu Sąd ustalił, iż testament został otworzony i ogłoszony w dacie wydania przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po L. K. w sprawie I Ns 1596/07, to jest w dniu 28 października 2008 roku. W rozpatrywanej sprawie data ogłoszenia testamentu jest zatem datą pewną, w związku z czym nie może być kwestionowana.

Spadkodawczyni L. K. sporządziła jeden własnoręczny testament. Z uwagi na jego treść nie było wątpliwości, iż w skład majątku spadkowego weszła między innymi nieruchomość położona przy ulicy (...) w W., składająca się z zabudowanej domem jednorodzinny działki o nr ewidencyjnym(...) oraz, iż wartość tej nieruchomości była podstawą do ustalenia wysokości zapisów należnych powodom. Uczyniony zapis był zapisem zwykłym (w szczególności w świetle aktualnie obowiązujących przepisów) jednak uczynionym pod warunkiem zawieszającym do czasu śmierci T. K.. Z uwagi na zgon T. K. w dniu 02 września 2013 roku i wezwanie pozwanej do zapłaty zapisów otrzymane przez jej pełnomocnika 27 grudnia 2013 roku (okoliczność nie kwestionowana), nie budzi też wątpliwości, iż **roszczenie powodów o wykonanie zapisów testamentowych stało się wymagalne z dniem 27 grudnia 2013 roku.** Aby bowiem zapis zwykły stał się wymagalny musi mieć miejsce czynność wierzyciela, o której mowa w art. 120 § 1 zd. 2 k.c., tzn. żądanie jego wykonania. Dopóki takie wezwanie nie nastąpi, dopóty obciążony zapisem nie musi świadczyć i nie popada w opóźnienie ani zwłokę.

Powyższe okoliczności miały wpływ na możliwość skutecznego dochodzenia roszczenia przez powodów (nawet przy uznaniu, iż prawo dożywocia na rzecz T. K. nie zostało przez pozwaną formalnie ustanowione, to obie strony postępowania wolę spadkodawczyni respektowały, a powodowie nie dochodzili wcześniejszego wykonania zapisów), jednakże nie skutkowały przerwaniem bądź zawieszeniem biegu przedawnienia roszczenia o zmniejszenie zapisów, które jak powyżej wskazano rozpoczęło bieg od daty otwarcia testamentu. Nie są więc zasadne podnoszone przez pozwaną iż bieg terminu do podniesienia zarzut przedawnienia rozpoczął się w innej dacie niż ogłoszenie testamentu – to jest z chwilą ustalenia wartości i składu spadku bądź z datą śmierci T. K.. Jak wynika bowiem z utrwalonej linii orzeczniczej, przepisy regulujące początek biegu terminu przedawnienia są przepisami szczególnymi w stosunku do art. 120 k.c., który ma zastosowanie jedynie w braku wyznaczenia przez inne przepisy zdarzenia skutkującego początkiem biegu przedawnienia. Zgodnie z tą zasadą, art. 1007 § 1 k.c. wyłącza stosowanie art. 120 § 1 k.c. do określenia początku biegu terminu przedawnienia roszczenia. Przepis art. 1007 § 1 k.c. wiąże początek biegu terminu przedawnienia roszczeń ze zdarzeniem prawnym obiektywnym w postaci ogłoszenia testamentu. Okoliczności subiektywne nie mają żadnego znaczenia dla rozpoczęcia biegu przedawnienia roszczeń (wyrok Sadu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 kwietnia 2013 roku, w sprawie o sygn. akt VI ACa 1067/12). W niniejszej sprawie bez znaczenia pozostaje fakt, iż pozwana zgłaszała roszczenie o zmniejszenie zapisów w trakcie negocjacji prowadzonych przez strony przed wniesieniem powództwa. Instytucję przerwania biegu przedawnienia reguluje bowiem art. 123 k.c. Jej istotą jest po pierwsze to, że termin przedawnienia przestaje upływać z chwilą zaistnienia okoliczności powodujących przerwę i nie biegnie przez cały czas jej trwania. Po drugie zaś to, że po ustaniu tej okoliczności termin przedawnienia biegnie od początku, w całej swej długości tak jakby wcześniej nie upłynęła żadna jego część. Przerwanie biegu przedawnienia może nastąpić w wyniku dokonania oznaczonej w ustawie czynności: przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznania sprawy lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym (arbitrażowym), przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczeń; przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenia przysługują. W rozpatrywanej sprawie nie została podjęta żadna czynność, która, zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego, skutkowałaby przerwaniem terminu przedawnienia roszczenia o zmniejszenie wysokości zapisów testamentowych. Co więcej o tym, iż pozwana zdawała sobie sprawę z upływu terminu przedawnienia i próbowała go przerwać pośrednio świadczy fakt, iż w październiku 2011 roku wniosła do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie wniosek o zawezwanie powodów do próby ugodowej, który ostatecznie został przez wspomniany Sąd zwrócony postanowieniem z dnia 02 lutego 2012 roku, w związku z czym nie wywołał żadnych

skutków materialno prawnych i procesowych. Żądanie zmniejszenia zapisów zwykłych i poleceń może być bowiem dochodzone w drodze procesu, nie ma jednak formalnych przeszkód do zawarcia przez spadkobiercę i zapisobiercę lub beneficjenta polecenia stosownego porozumienia (umowy) w przedmiocie zmniejszenia zapisów zwykłych i poleceń (tak A. Kidyba, Komentarz do art. 1003 Kodeksu Cywilnego, LexOmega, pkt.3). Tym samym, pozwana mogła samodzielnie wystąpić z roszczeniem o zmniejszenie zapisów, w ciągu 5 lat od daty otwarcia i ogłoszenia testamentu, czego skutecznie nie uczyniła. W sprawie nie zachodziły też okoliczności podnoszone przez pozwaną, co do braku wiedzy o składzie i wartości spadku, skoro spadkodawczyni sama określiła wprost, z jakiej wartości wypłata zapisów ma być dokonana. Zarzuty podnoszone w tym zakresie nie znalazły żadnego odzwierciedlenia w materiale zgromadzonym w sprawie, a przywoływane przez pozwaną orzecznictwo (w szczególności co do przerwania biegu roszczenia o zapłatę zachowku) nie jest adekwatne do stanu faktycznego sprawy.

Tym samym brak było przesłanek do uznania, iż bieg terminu do podniesienia zarzut przedawnienia rozpoczął się w innej dacie niż ogłoszenie testamentu.

Z tych wszystkich względów roszczenie pozwanej należało uznać za przedawnione – w tym przyjmując aktualnie obowiązujący 5 letni termin przedawnienia. Zgodnie z art. 8 ustawy z 18 marca 2011 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 85, poz. 458), do roszczeń, o których mowa w art. 1007 k.c., powstałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy (czyli przed 23 października 2011r.) i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, stosuje się przepisy art. 1007 k.c., w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, a więc z uwzględnieniem pięcioletniego terminu przedawnienia roszczenia. Biorąc pod uwagę, iż przed dniem 23 października 2011 roku roszczenie pozwanej o zmniejszenie zapisów testamentowych było już wymagalne ale nie uległo jeszcze przedawnieniu, należy przyjąć, iż przedawniło się z upływem z lat pięciu od ogłoszenia testamentu, a więc w październiku 2013 roku.

Odnosząc się zaś do podniesionego przez pozwaną zarzutu nadużycia przez powodów prawa podmiotowego, należy zauważyć, iż w szczególnych okolicznościach zarzut przedawnienia może być unicestwiony ze względu na nadużycie prawa, na podstawie art. 5 k.c. Stanowi on, że treść wszystkich uprawnień materialnego prawa cywilnego określają nie tylko normy prawne tworzące poszczególne uprawnienia, ale także zasady współżycia społecznego i społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa. Taki jest sens zawartego w przepisie sformułowania, iż działanie lub zaniechanie formalnie zgodne z treścią prawa podmiotowego, lecz sprzeczne z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczego przeznaczeniem prawa, nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie podlega ochronie. Przy ocenie, czy zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa uwzględniać należy wszystkie okoliczności konkretnego przypadku, zachodzące tak po stronie zobowiązanego, jak i po stronie poszkodowanego, a możliwość zastosowania art. 5 k.c. nie zawsze musi być wiązana z negatywną oceną zachowania osoby zobowiązanej do naprawienia szkody, przejawiającego się w utrudnieniu wcześniejszego dochodzenia roszczeń przez poszkodowanego. Dopuszczenie stosowania art. 5 k.c. jako obrony przeciwko zarzutowi przedawnienia jest z zasady wyjątkowe i pozostaje uzależnione od wykazania okoliczności mających taki charakter (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 roku, w sprawie o sygn. akt IV CK 367/05). Należy zauważyć, iż pozwana takich szczególnych, nadzwyczajnych okoliczności nie wykazała. Pozwana zdawała sobie sprawę, iż jest obowiązana do zapłaty zapisów testamentowych, a zarówno w trakcie rozmów prowadzonych z powodami jak i w toku procesu była reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika. W ocenie Sądu pozwana miała zatem realną możliwość przedsięwzięcia kroków, które umożliwiłyby jej skuteczne przerwanie terminu przedawnienia roszczenia o zmniejszenie wysokości zapisów. Należy też zauważyć, iż prócz nieruchomości położonej w W. przy ulicy (...), pozwana otrzymała także w drodze darowizny nieruchomość położoną w miejscowości C., tak więc w sumie w spadku po rodzicach odziedziczyła znacznie większy majątek niż jej brat, a zatem zapłata zapisów nie narusza w żaden sposób jej praw podmiotowych.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności Sąd doszedł do przekonania, iż w rozpatrywanej sprawie przedawniło się roszczenie pozwanej o zmniejszenie wysokości zapisów testamentowych, w związku z czym jest zobowiązana zapłacić powodowi pełną wysokość zapisów, uczynioną na ich rzecz w testamencie sporządzonym przez L. K., wynoszących po 1/4 wartości nieruchomości położonej przy ulicy (...) w W.. W związku z tym, iż wycena wartości przedmiotowej nieruchomości na 530.152,00 zł nie była sporna, 1/4 jej wartości wynosić będzie 132.538,00 zł. W uwadze na fakt, iż

pozwana wypłaciła powodowi kwoty po 110.298,00 zł, obowiązana jest jeszcze do wypłacenia im różnicy pomiędzy powyższymi kwotami, tj. kwoty po 22.240,00 zł, którą to należność Sąd, na podstawie już powołanych przepisów oraz na podstawie art. 968 § 1 k.c. zasądził.

Żądanie odsetek wynika z treści art. 359 § 1 k.c., zgodnie z którym odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Nadto, zgodnie z treścią art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Mając na uwadze, iż roszczenie o zapłatę zapisów stało się wymagalne w dacie wezwania pozwanej do zapłaty, które nastąpiło w dniu 27 grudnia 2013 roku, Sąd zasądził odsetki ustawowe od kwoty 22.240,00 zł od dnia wezwania do zapłaty do dnia zapłaty oraz od kwoty 110.298,00 zł od dnia wezwania do zapłaty do dnia 27 maja 2014 roku, tj. kiedy nastąpiła zapłata tejże kwoty. Sąd oddalił żądanie odsetek w pozostałym zakresie, tj. skapitalizowanych odsetek naliczanych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z uwagi na niedostateczne sprecyzowanie żądania i niewskazanie podstaw jego przysługiwania.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Pozwana, jako strona przegrywająca sprawę, zobowiązana jest zwrócić pozwanym koszty procesu, na które złożyły się: koszty profesjonalnego zastępstwa procesowego w wysokości 3.600,00 zł, koszty pełnomocnictwa oraz opłata od pozwu w części naliczonej od roszczenia dochodzonego po częściowym cofnięciu roszczenia (opłata stosunkowa w części podlegała zwrotowi na rzecz powodów) uznając jednocześnie za zasadne przyznanie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego od kwoty żądanej przed częściowym cofnięciem pozwu, tj. 265.076,00 zł. Sąd doszedł do przekonania, iż zasadne było wniesienie powództwa w pierwotnej wysokości, a fakt częściowego spełnienia świadczenia przez pozwaną już po wytoczeniu powództwa, wskazuje iż dała powód do wytoczenia sprawy, a samo roszczenie w zakresie spełnionym uznała. Nie budzi bowiem wątpliwości to, iż skoro pozwana deklarowała dobrowolne spełnienie świadczenia w części, mogła tej czynności dokonać, a rozstrzygnięciu przez stron byłaby poddana część sporna roszczenia.